

Sammanfattning

I betänkandet behandlas ett regeringsförslag om lagstiftning som är föranledd av nya EG-regler i det s.k. arbetsmaskinsdirektivet, som reglerar avgasutsläpp och buller från mobila maskiner (direktiv 97/68/EG). Tre motioner har väckts med anledning av propositionen. Motionerna berör ej själva lagförslagen utan tar främst sikte på tillämpningen av de nya miljökraven och Sveriges fortsatta agerande inom EU på detta område. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Till betänkandet fogas 8 reservationer.

Propositionen

Regeringen (Miljödepartementet) föreslår i proposition 1998/99:13 att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner,
2. lag om ändring i bilavgaslagen (1986:1386).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny lag om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner. I lagen regleras avgasutsläpp samt i vissa fall bullernivåer för mobila maskiner. Den nya lagstiftningen är föranledd av nya EG-regler i det s.k. arbetsmaskinsdirektivet (direktiv 97/68/EG). Den föreslagna lagen är en ramlag och har utformats för att göra det möjligt att införa avgas- och bullerkrav även på andra typer av motorer till mobila maskiner än sådana som omfattas av direktivet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas i lagen att meddela närmare föreskrifter om bl.a. kravnivåer, tillsyn, krav på EG-typgodkännande, märkning samt miljöklassning. Den som tillverkar, importerar och saluför mobila maskiner eller motorer till dessa skall ha ansvaret för att gällande krav är uppfyllda då maskinerna eller motorerna till dessa släpps ut på marknaden. Även den som brukar en mobil maskin skall ha ett ansvar för att kraven är uppfyllda.

I propositionen föreslås även följdändringar i bilavgaslagen, så att tillämpningsområdet för den lagen begränsas till att omfatta motorfordon, dvs. bilar, mopeder och motorcyklar.

Den nya lagen och ändringarna i bilavgaslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1999. Den nya lagen skall tillämpas på mobila maskiner som släpps ut på marknaden från och med den tidpunkten.

Lagrådet har avgett yttrande över förslagen.

Lagförslagen fogas som bilaga till detta betänkande.

Motionerna

1998/99: MJ3 av Johnny Gylling (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljökrav på gräsklippare.

1998/99: MJ4 av Maggi Mikaelsson m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tidigarelägga steg II med ett år och att skärpa kraven i steg II,

2. att riksdagen beslutar att en utgångspunkt för kraven i steg II och ett kommande steg III skall vara att öka användningen av förnybara energislag i arbetsmaskiner på bekostnad av fossila energislag,

3. att riksdagen beslutar att kraven i steg III skall baseras på en fullständig miljökonsekvensanalys av maskinen,

4. att riksdagen hos regeringen begär att lokomotiv och militära fordon skall ingå i arbetsmaskinsdirektivet och därmed även i den svenska lagstiftningen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de dispensmöjligheter som finns inte skall tillämpas,

6. att riksdagen beslutar att registrering, periodisk kontroll och tillsyn av arbetsmaskiner av en viss storlek bör komma till stånd snarast,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att pröva ett frivilligt miljöklasssystem och frivillig miljödeklaration,

8. att riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag om hur negativa miljöeffekter från befintlig arbetsmaskinpark skall minska.

1998/99: MJ5 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärpning av kraven i steg II,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall ta initiativ till utveckling av arbetsmaskinsdirektivet med ett radikalt tredje steg,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att mäta emissioner på maskin- eller motornivå,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om registrering, tillsyn och kontroll.

Utskottet

En särskild lagstiftning om avgaser och buller från mobila maskiner m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att en lag om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner införs. Lagen skall ge utrymme för reglering av avgasutsläpp och bullernivåer för olika mobila maskiner. Lagen skall utformas som en ramlag och innehålla de grundläggande bestämmelserna samt de bemyndiganden som behövs för att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall kunna meddela nödvändiga föreskrifter. Till följd av den nya lagen skall tillämpningsområdet för bilavgaslagen (1986:1386) inskränkas till att avse motorfordon.

Begreppet mobil maskin bör enligt regeringens lagförslag användas som en samlande beteckning för de kategorier som omfattas av den nya lagen. Omfattningen bör dock vara vidare än i arbetsmaskinsdirektivet. Traktorer bör omfattas av den nya lagen eftersom avgaskrav är under utarbetande inom EU. Vidare bör sådana motorer som arbetar med konstant hastighet innefattas, t.ex. pumpar och generatoraggregat. Eftersom avgaskrav för bensindrivna maskiner är att vänta inom kort bör även dessa kunna regleras enligt lagen. Även terrängmotorfordon och spårfordon bör innefattas eftersom avgaskrav för dessa fordon kan behöva regleras i framtiden.

I den nya lagen införs krav på att mobila maskiner skall vara så konstruerade och utrustade att de inte avger mer buller eller släpper ut avgaser och andra föroreningar i större mängd än vad som kan godtas från hälso- och miljöskyddssynpunkt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om vilka krav som skall uppfyllas samt möjlighet att föreskriva om undantag från kraven. Den möjlighet som finns enligt arbetsmaskinsdirektivet att skjuta upp tidpunkten för utsläppskraven bör tillämpas restriktivt.

Tillverkaren, importören eller den som saluför mobila maskiner eller motorer till dessa svarar för att gällande krav är uppfyllda när maskinerna eller motorerna släpps ut på marknaden. Den som brukar maskinerna svarar för att de används och underhålls så att de uppfyller uppställda krav.

Tillsynen av att föreskrivna krav efterlevs inriktas i första hand på stickprovskontroller. Tillsyn skall dessutom ske av att maskiner som är i bruk uppfyller stadgade krav. Krav på allmän registreringsplikt för arbetsmaskiner införs inte för närvarande. Regeringen hänvisar härvidlag till en utredning av Vägverket om vissa frågor om ansvarsfördelning, registrering m.m. såvitt avser arbetsmaskiner. Med hänsyn till att utredningen är under remissbehandling anser regeringen det lämpligt att avvakta resultatet av densamma. En eventuell utvidgning av registreringsplikten för arbetsmaskiner bör utredas närmare i ett senare skede när en viss erfarenhet av miljökrav för dessa har vunnits. Då bör även frågan om periodisk kontroll övervägas.

Information om arbetsmaskiners miljöpåverkan är ett viktigt styrmedel vid upphandling av maskiner eller arbetsmaskinstjänster. Regeringen bedömer att det bör utvecklas ett system med två delar som ger information om arbetsmaskiners miljöpåverkan; dels ett frivilligt miljöklasssystem som ger en bild av maskinernas avgas- och bulleregenskaper, dels en frivillig miljödeklaration.

Avgifter skall enligt förslaget kunna tas ut för att finansiera kostnaderna för provning för EG-typgodkännande och ansökan om undantag samt tillsyn.

I fråga om avgasundersökningar har Naturvårdsverket föreslagit att det skapas ett program för avgasundersökningar av arbetsmaskiner liknande det för bilar och bränslen som bedrivs vid AB Svensk Bilprovnings Motortest-center. Frågor kring avgasundersökningarnas organisation och finansiering kommer dock att ses över inom kort, enligt vad som aviserades i proposition 1987/88:58 Transportpolitik för en hållbar utveckling. Denna utredning bör enligt regeringens bedömning även behandla frågan om undersökningar av arbetsmaskiner.

Den föreslagna nya lagen innehåller också vissa straffbestämmelser.

Motionerna

I motion MJ3 (kd) yrkas att regeringen inom den föreslagna ramlagen utarbetar förordningar som sätter gränser för motorgräsklippare vid nyförsäljning vad gäller buller och utsläpp. Motionären framhåller bl.a. att motorgräsklippare utgör ett ofta förbiset miljöproblem och att den samlade flottan av motordrivna gräsklippare årligen släpper ut stora mängder kolväten, koloxid, kväveoxider och koldioxid.

I motion MJ4 (v) anförs att propositionen är ett steg i rätt riktning. Med hänsyn till den ambitiösa svenska målsättningen i fråga om ett hållbart samhälle måste emellertid takten i omställningsarbetet öka. Eftersom kraven i steg I i praktiken redan är uppfyllda är de föråldrade och ointressanta. Kraven i steg II är bättre men bör skärpas och tidigareläggas ett år (yrkande 1). En utgångspunkt för kraven i steg II och ett kommande steg III skall vara att öka användningen av förnybara energislag i arbetsmaskiner på bekostnad av fossila energislag (yrkande 2). Kraven i steg III bör baseras på en fullständig miljökonsekvensanalys av maskinen (yrkande 3). Även lokomotiv och militära fordon bör ingå i direktivet och tas med i den svenska lagstiftningen (yrkande 4). De dispensmöjligheter som finns bör inte tillämpas (yrkande 5). Registrering, periodisk kontroll och tillsyn av arbetsmaskiner bör komma till stånd snarast (yrkande 6). Det är viktigt att det frivilliga miljöklasssystemet och miljödeklarationen kommer till stånd snarast. Fungerar inte ett sådant system inom rimlig tid måste staten organisera detta (yrkande 7). Regeringen bör få i uppdrag att snarast återkomma med förslag om hur negativa miljöeffekter från befintlig arbetsmaskinpark skall minska (yrkande 8).

Också i motion MJ5 (mp) anförs att kraven i steg II måste skärpas och omfatta fler ämnen i avgaserna. Även tidpunkten för införande kan flyttas fram med ett år (yrkande 1). Sverige bör ta initiativ till att utveckla ett radikalt tredje steg i direktivet (yrkande 2). Direktivet bör utvecklas så att emissionsmätningarna sker snarare på maskinnivå än på motornivå (yrkande 3).

En utredning om periodisk kontroll av mobila maskiner bör tillsättas snarast (yrkande 4).

Utskottets överväganden

Utskottet vill inledningsvis understryka att detta ärende i första hand avser utformningen av svensk nationell lagstiftning som föranleds av ett EG-direktiv. Det aktuella direktivet antogs av Europaparlamentet och rådet den 16 december 1997 och avser tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om åtgärder mot utsläpp av gas- och partikelformiga föroreningar från förbränningsmotorer som skall monteras i mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg (direktiv 97/68/EG). Som framgår av propositionen har regeringen valt att föreslå en ny ramlag om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner. Den svenska lagen får enligt förslaget ett vidare tillämpningsområde än direktivet, vilket främst sammanhänger med att nya avgaskrav m.m. är att vänta beträffande vissa arbetsmaskiner som för närvarande inte omfattas av direktivet (t.ex. traktorer och bensinmotordrivna maskiner). Ytterligare ett skäl som anförs i propositionen är att avgaskrav för vissa fordon kan behöva regleras i framtiden med stöd av den nya lagen (t.ex. terrängmotorfordon och spårfordon).

Riksdagens huvuduppgift i detta sammanhang är att granska den föreslagna lagstiftningen med utgångspunkt i de skyldigheter som arbetsmaskindirektivet ålägger medlemsstaterna. Utskottet har i detta avseende inget att invända mot de i propositionen framlagda lagförslagen, och utskottet kan samtidigt konstatera att motionerna inte innehåller några synpunkter på lagförslagen. Den lagstiftningsteknik som regeringen valt innebär att det finns ett betydande handlingsutrymme inför bl.a. kommande avgas- och bullerkrav inom ramen för EU-samarbetet.

Motionerna innebär sammanfattningsvis och i huvudsak att regeringen skall gå vidare med skärpta nationella krav för vissa typer av maskiner eller verka inom EU för ganska långtgående förändringar av det aktuella direktivet. Utskottet utgår givetvis från att regeringen alltid strävar efter att flytta fram positionerna i det internationella miljöarbetet. Enligt utskottets mening är dock utsikterna till framgång högst begränsade om Sverige i genomförandefasen av ett direktiv skulle ställa krav i EU på en omedelbar omprövning av väsentliga delar i direktivet. I detta sammanhang vill utskottet särskilt fästa uppmärksamheten på ett avsnitt i preambeln (inledningen) till direktivet som innebär att EU-parlamentet och rådet gör ett tydligt och ambitiöst åtagande att utvidga direktivet. I preambeln (punkt 5) anförs bl.a. att direktivets räckvidd bör utvidgas till att även omfatta kontroll av utsläpp från motorer i andra mobila maskiner som inte är avsedda att användas på väg samt i synnerhet från bensinmotorer. En betydande minskning av utsläppen av CO och HC kan enligt preambeln vara möjlig att uppnå genom den planerade utvidgningen av det här direktivets räckvidd till att omfatta bensinmotorer.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion MJ3 (kd). Utskottet delar visserligen motionärens uppfattning att t.ex. motorgräsklippare är en betydande källa till buller och luftföroreningar. Problemen med bensindrivna motorredskap är dock inte begränsade till enbart gräsklippare. Över-

vägande skäl talar för att dessa frågor behandlas inom ramen för den fortsatta utvidgningen av arbetsmaskinsdirektivet. Utrymmet för nationella särregler är för övrigt begränsat eftersom det här rör sig om en utpräglad internationell marknad.

Vidare avstyrker utskottet motionerna MJ4 (v) yrkandena 1–4 och MJ5 (mp) yrkandena 1–3.

Den möjlighet som finns enligt arbetsmaskinsdirektivet att skjuta upp tidpunkten för utsläppskraven bör enligt regeringen tillämpas restriktivt. Utskottet instämmer i denna bedömning och vill dessutom framhålla att Sverige av tradition ytterst sällan utnyttjar de dispensmöjligheter som finns i EU:s regelverk på miljöområdet. Med hänvisning härtill avstyrks motion MJ4 (v) yrkande 5.

Även i övrigt ansluter sig utskottet till regeringens bedömning angående tillsyn, kontroll, miljöklassning och miljödeklaration m.m. Därmed avstyrker utskottet motionerna MJ4 (v) yrkandena 6–8 och MJ5 (mp) yrkande 4. När det gäller miljöeffekter från den befintliga maskinparken vill utskottet peka på möjligheten för ansvariga myndigheter att ställa miljökrav i sin upphandlingsverksamhet. En delegation för ekologiskt hållbar upphandling har tillatts av regeringen i januari 1998 (dir. 1998:8).

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner*

att riksdagen antar förslaget till lag om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner,

2. beträffande *bilavgaslagen*

att riksdagen antar förslaget till lag om ändring i bilavgaslagen (1986:1386),

3. beträffande *miljökrav på motorgräsklippare*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ3,

4. beträffande *kraven i steg II*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ4 yrkande 1 och 1998/99: MJ5 yrkande 1,

res. 1 (v, mp)

5. beträffande *förnybara energilag*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ4 yrkande 2,

res. 2 (v)

6. beträffande *fullständig miljökonsekvensanalys*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ4 yrkande 3,

res. 3 (v, mp) - delvis

7. beträffande *utveckling av ett steg III*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ5 yrkande 2,

res. 3 (v, mp) - delvis

8. beträffande *lokomotiv och militära fordon*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ4 yrkande 4,

res. 4 (v)

9. beträffande *restriktiv tillämpning av undantagsreglerna*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ4 yrkande 5,
10. beträffande *mätning av emissioner på maskin- eller motornivå*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ5 yrkande 3,
res. 5 (mp)
11. beträffande *registrering, tillsyn och kontroll*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:MJ4 yrkande 6 och
1998/99:MJ5 yrkande 4,
res. 6 (v, mp)
12. beträffande *miljöklassystem m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ4 yrkande 7,
res. 7 (v)
13. beträffande *miljökrav på den befintliga maskinparken*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ4 yrkande 8.
res. 8 (v)

Stockholm den 17 november 1998

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Dan Ericsson

I beslutet har deltagit: Dan Ericsson (kd), Sinikka Bohlin (s), Kaj Larsson (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s) och Jonas Ringqvist (v).

Reservationer

1. Kraven i steg II (mom. 4)

Kjell-Erik Karlsson (v), Gudrun Lindvall (mp) och Jonas Ringqvist (v) anför:

Vi anser, i likhet med vad som anförts i motionerna MJ4 (v) och MJ5 (mp), att kraven i arbetsmaskinsdirektivets steg II bör skärpas. Ny forskning kring miljö- och hälsoeffekter kring dieselavgaser visar på ökade risker inte minst med ämnen i avgaserna, vilka tidigare inte kontrollerats. Tidpunkten för ikraftträdande av dessa krav kan tidigareläggas med ett år utan att tillverkarna förorsakas nämnvärda problem. I de flesta fall handlar det bara om att modifiera motorer som redan i dag sätts in i lastbilar och bussar. Regeringen bör inom EU verka för en sådan skärpning av direktivet som anges i motionerna MJ4 yrkande 1 och MJ5 yrkande 1.

Vi anser att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *kraven i steg II*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: MJ4 yrkande 1 och 1998/99: MJ5 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

2. Förnybara energislag (mom. 5)

Kjell-Erik Karlsson och Jonas Ringqvist (båda v) anför:

Som anføres i motion MJ4 (v) är det ohållbart i ett kretsloppsperspektiv att bygga på användning av fossila bränslen under överskådlig tid framöver. Kraven i steg II och framför allt i ett kommande steg III bör ha som utgångspunkt att bruket av förnybara drivmedel ökar på bekostnad av fossila drivmedel. Regeringen bör inom EU verka för en sådan utvidgning av direktivet som anges i motion MJ4 yrkande 2.

Vi anser att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *förnybara energislag*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ4 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

3. Fullständig miljökonsekvensanalys och utveckling av ett steg III (mom. 6 och 7)

Kjell-Erik Karlsson (v), Gudrun Lindvall (mp) och Jonas Ringqvist (v) anför:

Som anføres i motion MJ4 (v) bör kraven på arbetsmaskiner m.m. grundas på en fullständig miljökonsekvensanalys av maskinerna där energiåtgång, buller, återvinning etc. är viktiga parametrar. Viktigt är att bedöma hela maskinens funktion, inklusive hydraulsystem m.m. Liknande synpunkter framförs i motion MJ5 (mp). Vidare delar vi uppfattningen i motionerna MJ4 och MJ5 att Sverige bör ta initiativ till ett radikalt steg III där kunskaperna om diesels hälso- och miljöeffekter utgör bakgrund till nya, radikala buller- och utsläppskrav för alla slags tunga fordon, arbetsmaskiner och liknande. Regeringen bör inom EU verka för en sådan tillämpning och utvidgning av direktivet som anges i motionerna MJ4 yrkande 3 och MJ5 yrkande 2.

Vi anser att utskottets hemställan under 6 och 7 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *fullständig miljökonsekvensanalys*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ4 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

7. beträffande *utveckling av ett steg III*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ5 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

4. Lokomotiv och militära fordon (mom. 8)

Kjell-Erik Karlsson och Jonas Ringqvist (båda v) anför:

Som anføres i motion MJ4 (v) finns det inget praktiskt skäl att undanta lokomotiv och militära fordon från det aktuella direktivet. Regeringen bör inom EU verka för en sådan utvidgning av direktivet som anges i motion MJ4 yrkande 4. Det torde också innebära att begränsningen av direktivets räckvidd till motorer med en högsta effekt av 560 kW omprövas.

Vi anser att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *lokomotiv och militära fordon*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ4 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

5. Mätning av emissioner på maskin- eller motornivå (mom. 10)

Gudrun Lindvall (mp) anför:

Ett problem med arbetsmaskinsdirektivet är att emissionerna mäts huvudsakligen genom test av själva motorn. Många arbetsmaskiner är utrustade med stora hydraulsystem som påtagligt påverkar behovet av motoreffekt. I dag finns moderna hydraulsystem med samma prestanda som äldre system som halverar behovet av motoreffekt och därmed halverar utsläppen av avgaser och buller. Som anføres i motion MJ5 (mp) yrkande 3 är det inte tillräckligt att enbart mäta emissioner från motorn utan att ta hänsyn till maskinen i drift. Sverige bör inom EU verka för att direktivet utvecklas så att emissionsmätningarna sker på maskinnivå snarare än på motornivå.

Jag anser att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *mätning av emissioner på maskin- eller motornivå*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ5 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

6. Registrering, tillsyn och kontroll (mom. 11)

Kjell-Erik Karlsson (v), Gudrun Lindvall (mp) och Jonas Ringqvist (v) anför:

Som anføres i motionerna MJ4 (v) och MJ5 (mp) finns det ingen anledning att vänta med en registrering av nya mobila maskiner. Registrering är en grund för periodisk kontroll av maskinernas miljöprestanda under bruk. Erfarenheterna från periodisk kontroll av tunga fordon och personbilar visar att det är synnerligen viktigt och effektivt med en sådan kontroll. Dessa maskiner har lång livslängd, och mycket kan hända med reningsutrustning, motorns funktionssätt etc. under den långa tid som maskinerna normalt är i bruk. Riksdagen bör med anledning av motionerna MJ4 yrkande 6 och MJ5 yrkande 4 uttala att registrering, periodisk kontroll och tillsyn av arbetsmaskiner bör komma till stånd snarast möjligt.

Vi anser att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *registrering, tillsyn och kontroll*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: MJ4 yrkande 6
och 1998/99: MJ5 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna
vad ovan anförts,

7. Miljöklasssystem m.m. (mom. 12)

Kjell-Erik Karlsson och Jonas Ringqvist (båda v) anför:

Riksdagen bör med anledning av motion MJ4 (v) yrkande 7 uttala att det frivilliga miljöklasssystemet och miljödeklarationen bör komma i gång snabbt och vara så utformat att kunderna på ett enkelt sätt kan avgöra vilka maskiner som har bra miljöegenskaper och vilka som har sämre. Fungerar inte ett frivilligt system inom rimlig tid är det nödvändigt att staten organiserar detta.

Vi anser att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *miljöklasssystem m.m.*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ4 yrkande 7 som
sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

8. Miljökrav på den befintliga maskinparken (mom. 13)

Kjell-Erik Karlsson och Jonas Ringqvist (båda v) anför:

Som anføres i motion MJ4 (v) yrkande 8 har mobila maskiner i många fall en mycket lång livstid. Stora delar av den nu befintliga maskinparken kommer att vara i drift även om t.ex. 25 år, då kretsloppssamhället enligt vissa politiska utfästelser av regeringen skall vara genomfört. Dessa maskiner berörs inte av det nu framlagda förslaget. Vi anser därför att det är ytterst viktigt att det ställs miljökrav även på den befintliga maskinparken. Regeringen bör ges i uppdrag att snarast återkomma med förslag om hur negativa miljöeffekter från den befintliga maskinparken kan minska.

Vi anser att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *miljökrav på den befintliga maskinparken*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ4 yrkande 8 som
sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts.

2.1 Förslag till lag om åtgärder mot buller och avgaser från mobila maskiner

Häri genom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag syftar till att förebygga att mobila maskiner och motorer till dessa skadar eller orsakar olägenheter för människors hälsa eller för miljön genom utsläpp av avgaser och andra föroreningar samt genom buller.

Med mobila maskiner avses i denna lag traktorer, motorredskap, terrängmotorfordon, spårfordon, industriella maskiner och andra anordningar som är konstruerade för att kunna röra sig eller flyttas på marken och som är försedda med förbränningsmotorer. Med mobila maskiner avses dock inte motorfordon.

2 § I fråga om bullerkrav för mobila maskiner finns också särskilda föreskrifter i andra författningar.

Buller- och avgaskrav

3 § Mobila maskiner skall vara så konstruerade och utrustade att de inte avger mer buller eller släpper ut avgaser och andra föroreningar i större mängd än vad som kan godtas från hälso- och miljöskyddssynpunkt.

4 § I fråga om buller och utsläpp av avgaser och andra föroreningar från mobila maskiner får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om

1. begränsning av buller samt utsläpp av avgaser och andra föroreningar från mobila maskiner,
2. motorers utrustning, hållbarhet, funktion, installation eller beskaffenhet i övrigt,
3. skyldighet att underhålla utrustning som begränsar buller och utsläpp,
4. skyldighet att använda visst bränsle,
5. tillsyn och annan kontroll, samt
6. krav på EG-typgodkännande och märkning av motorer samt förfarandet vid utfärdande, ändring och återkallelse av ett EG-typgodkännande.

Undantag

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om undantag eller i ett enskilt fall besluta om dispens från krav som har meddelats med stöd av lagen om det finns särskilda skäl för det.

6 § Den som tillverkar, importerar eller saluför mobila maskiner eller motorer till dessa ansvarar för att maskinerna eller motorerna uppfyller de krav som föreskrivits med stöd av 4 § 1, 2 och 6 när de släpps ut på marknaden.

Den som brukar en mobil maskin ansvarar för att maskinen uppfyller de krav som föreskrivits med stöd av 4 § 1–4.

Tillsyn

7 § Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen utövas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

8 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

9 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som tillverkar, importerar eller saluför mobila maskiner eller motorer till dessa att utan ersättning till myndigheten lämna de upplysningar och handlingar, tillhandahålla de mobila maskiner, motorer och motordelar och utföra de undersökningar som behövs för tillsynen.

För tillsyn enligt denna lag har tillsynsmyndigheten rätt till tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder, hos dem som är ansvariga enligt 6 §, och får där utföra undersökningar och provningar.

Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs för tillsynen.

10 § Beslut om förelägganden och förbud får förenas med vite.

Information

11 § Tillsynsmyndigheten får besluta att de som är ansvariga enligt 6 § första stycket genom annonsering eller på något annat lämpligt sätt skall informera berörda användare om sådana fel som framkommit och som bör åtgärdas.

Avgifter

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att särskilda avgifter skall tas ut för prövning för EG-typgodkännande och ansökan om undantag samt tillsyn enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

13 § Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet yrkesmässigt saluför mobila maskiner eller motorer till dessa i strid mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 § 1, 2 och 6. Det sagda gäller dock inte motorer som är EG-typgodkända i en annan stat.

14 § Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet förser en motor till en mobil maskin med märke om att den överensstämmer med ett EG-typgodkännande trots att så inte är fallet.

15 § Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet ändrar eller gör ingrepp i utrustning som reglerar avgaser på en EG-typgodkänd motor till en mobil maskin på ett sådant sätt att motorn inte längre uppfyller kraven för det typgodkända utförandet.

Överklagande

16 § Beslut av en förvaltningsmyndighet i enskilda fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999 men tillämpas inte på mobila maskiner eller motorer till dessa som släppts ut på marknaden före ikraftträdandet.

Härigenom föreskrivs att 1, 2, 3 och 5 samt 10 §§ bilavgaslagen (1986:1386) skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag syftar till att förebygga att bilar och andra *motordrivna fordon* orsakar skador på människors hälsa eller på miljön genom utsläpp i luften av avgaser och andra ämnen.

Denna lag syftar till att förebygga att bilar och andra *motorfordon* orsakar skador på människors hälsa eller på miljön genom utsläpp i luften av avgaser och andra ämnen.

2 §¹

Motordrivna fordon skall vara så konstruerade och utrustade att de inte släpper ut avgaser och andra ämnen i större mängd än vad som kan godtas från hälso- och miljöskyddssynpunkt.

Motorfordon skall vara så konstruerade och utrustade att de inte släpper ut avgaser och andra ämnen i större mängd än vad som kan godtas från hälso- och miljöskyddssynpunkt.

3 §¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. begränsning av utsläpp i luften av avgaser och andra ämnen från *motordrivna fordon* samt om fordonens beskaffenhet, utrustning, hållbarhet och funktion för att uppfylla uppställda krav på begränsning av utsläpp,

1. begränsning av utsläpp i luften av avgaser och andra ämnen från *motorfordon* samt om fordonens beskaffenhet, utrustning, hållbarhet och funktion för att uppfylla uppställda krav på begränsning av utsläpp,

2. skyldighet att underhålla den utrustning på fordonen som begränsar utsläppen och att använda visst bränsle,

3. kontroll och tillsyn av att fordonen uppfyller kraven på begränsning av utsläpp,

4. utfärdande av typgodkännande, registrering, ibruktagande och försäljning av fordon och motorer,

5. de utsläppskrav och övriga tekniska villkor som skall gälla för miljöklasserna, och

6. förfarandet vid miljöklassning av fordon.

¹ Senaste lydelse 1997:1143.

En tillsynsmyndighet får förelägga en tillverkare av *motordrivna fordon* att utan ersättning lämna de upplysningar, tillhandahålla de fordon, fordonsdelar och handlingar samt utföra de undersökningar som behövs för tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

En tillsynsmyndighet får förelägga en tillverkare av *motorfordon* att utan ersättning lämna de upplysningar, tillhandahålla de fordon, fordonsdelar och handlingar samt utföra de undersökningar som behövs för tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

För tillsyn enligt denna lag har en tillsynsmyndighet rätt till tillträde till en fabrik eller annan anläggning och får där göra undersökningar.

Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs för tillsynen.

10 §

Om undantag från meddelade föreskrifter medges för ett visst *motor-drivet fordon* eller en grupp av sådana fordon, får en avgift till staten tas ut för varje fordon som undantaget omfattar (dispensavgift).

Om undantag från meddelade föreskrifter medges för ett visst *motorfordon* eller en grupp av sådana fordon, får en avgift till staten tas ut för varje fordon som undantaget omfattar (dispensavgift).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om dispensavgiftens beräkning. Härvid skall iakttas att avgiften bör utjämna de ekonomiska fördelarna för den avgiftsskyldige av att fordonet inte uppfyller uppställda krav.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	1
Motionerna	2
Utskottet	3
En särskild lagstiftning om avgaser och buller från mobila maskiner m.m.....	3
Hemställan	6
Reservationer	7
Propositionens lagförslag.....	11